

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/63/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4113214025
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dagmar Podhorcová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4113214025.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v právnej veci žalobcov: 1/ U.. K. G., bytom E., J. XX a 2/ U.. I. G., bytom tamtiež, obaja zast. JUDr. Norbertom Kálmánom, advokátom so sídlom Nitra, Sv. Beňadika 30, proti žalovanej: A.. S. S., bytom E., Y. 4, zastúpenej JUDr. CIMRÁK s.r.o., so sídlom Nitra, Štefánikova 7, IČO: 36 868 876, o zaplatenie 33.193,92 eura s prísl., o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo 17. decembra 2014 č. k. 9C/49/2014-111, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa žalobu, ktorou sa žalobcovia voči žalovanej domáhali zaplatenia sumy 33.193,92 eura s prísl., zamietol. Na rozhodnutie o náhrade trov konania účastníkov si v zmysle § 151 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) vyhradil právo rozhodnúť do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Právne vec odôvodnil s poukazom na ust. § 34, § 35 ods. 1, § 450 ods. 1, 2, § 101, § 107 ods. 1, § 564 a § 657 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Pri svojom rozhodnutí vychádzal zo zistenia, že nemal za preukázané, že medzi účastníkmi došlo k uzavretiu zmluvy o pôžičke, ktorou skutočnosťou žalobcovia odôvodňovali svoj nárok. Nemal za preukázané, že zo strany žalovanej došlo k vzniku akéhokoľvek dlhu - záväzku z iného právneho titulu, a napriek skutočnosti, že plnenie zo strany žalobcov prijala, pričom ani výška nebola sporná, išlo podľa žalovanej o plnenie z titulu vyplatenia zisku patriaceho jej nebohému otcovi. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovanou dospel k záveru, že nárok žalobcov je premlčaný, pretože predmetné plnenie je možné považovať iba za plnenie bez právneho dôvodu - bezdôvodné obohatenie. Iný titul pre prijaté plnenie samotnou žalovanou a v zodpovedajúcej výške nebol v konaní preukázaný. Nebol preukázaný ani prejav žalovanej smerujúci k uzavretiu dvojstranného právneho úkonu a to k uzavretiu zmluvy o pôžičke a nemožno hovoriť o akomkoľvek inom dlhu z jej strany. Poukázal na nedomáhanie sa nároku žalobcov počas 7 rokov a nepresvedčivé vyjadrenia ohľadne vyzývania dlžníčky na vrátenie dlhu. Považuje žalobu žalobcov za špekulatívnu, tendenčnú, a iba za reakciu na prebiehajúce konanie o vyporiadanie majetku zaniknutého združenia po smrti otca žalovanej, ktorý bol členom predmetného združenia.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia, domáhajúc sa ním jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dôvodili, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho posúdenia veci a konanie má i inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Nestotožnili sa so závermi súdu prvého stupňa, podľa ktorých rozhodol iba o časti petitu o zaplatenie 33.193,92 eura. O časti petitu, ktorým sa žalobcovia domáhali určenia splatnosti dlhu rozhodnuté nebolo. Je zrejmé, že žalobca poskytol plnenie vo výške 33.193,92 eura (1.000.000,- Sk) na účet žalovanej v peňažnom ústave. Nemohlo ísť o zisk, pretože zisk zodpovedajúci podielu na činnosti združenia otca žalovanej za rok 2005 bol nižší ako poskytnuté prostriedky. Toto plnenie bolo poskytnuté žalovanej, pretože o to požiadala. Iný titul ako pôžička neprichádza do úvahy, pričom poskytnuté peniaze mala

žalovaná vrátiť v čase, keď bude mať. Ak súd pripustil, že žalovaná získala ich plnením bezdôvodné obohatenie, nie je z rozsudku zrejmé, že či na základe neplatnej zmluvy, alebo iného dôvodu. Považovali rozsudok za nepreskúmateľný, pretože súd prvého stupňa nerozhodol o petite v časti určenia doby plnenia.

Žalovaná v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcov navrhla napadnutý rozsudok potvrdiť v zmysle § 219 OSP, pretože prvostupňový súd predmetnú vec posúdil správne po vyhodnotení všetkých predložených a vykonaných dôkazov. Odôvodnenie rozsudku obsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti, je presvedčivé, pretože sú v ňom zhrnuté všetky skutočnosti, ktoré boli počas konania pred súdom prvého stupňa uvádzané. Nepopierala získanie sumy 1.000.000,- Sk, ale túto čiastku považovala za zisk za rok 2005 a boli poslané z osobného účtu žalobcov preto, že v tom čase firma nemala uhradené všetky pohľadávky za rok 2005. Ak súd pripustil zmenu žaloby potom v rozsudku svojim prvým výrokom rozhodol o celom predmete konania, t. j. zamietol ho v celom rozsahu. Jednoznačne bolo preukázané, že medzi účastníkmi nedošlo k uzatvoreniu zmluvy o pôžičke, pretože žalobcovia v tomto smere neunesli dôkazné bremeno.

Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP), po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkom konania a v zákonom stanovenej lehote (§ 201, § 204 ods. 1 OSP) a zistení, že odvolanie spĺňa náležitosti § 205 a nasl. OSP, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a konanie, ktoré mu predchádzalo, po prejednaní veci podľa § 214 ods. 2 OSP, byť viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) dospel k záveru, že odvolanie žalobcov je dôvodné, a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle § 221 ods. 2 OSP.

V prejednávanej veci konanie začalo na základe žaloby žalobcov ktorí sa voči žalovanej domáhali v lehote 15 dní zaplata sumy 33.193,92 eura s príslušenstvom. Po pripustení zmeny žaloby súdom prvého stupňa na pojednávaní konanom dňa 09. 10. 2014 sa predmetom konania stal návrh o určenie, že dlh žalovanej vo výške 33.193,92 eura je splatný do 15-tich dní od právoplatnosti rozsudku.

Odvolatelia vo svojich odvolaniach výslovne namietali, okrem nesprávnych skutkových zistení a nesprávneho právneho posúdenia veci, i nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, pretože súd prvého stupňa nerozhodol o ďalšom petite podľa § 564 OZ. To, že zamietol petit na plnenie, ho nezbavovalo povinnosti rozhodnúť o petite v časti určenia doby plnenia súdom. Podľa výroku rozsudku, súd sa nezaoberal touto časťou petitu a podľa odôvodnenia rozsudku sa ním nezaoberal ani v tejto časti rozsudku. Vzhľadom na namietanú vadu odvolateľmi o nepreskúmateľnosti rozhodnutia sa zameral odvolací súd osobitne na otázku posúdenia argumentačnej „udržateľnosti“ rozhodnutia súdu prvého stupňa z pohľadu, či napĺňa záruky ktoré garantujú, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojoľný), súčasne či je v súlade so základnými princípmi právneho štátu, ktorého súčasťou je aj právo na spravodlivý proces i právo na súdnu ochranu a porušenie ktorého znamená súčasne odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom a naplnenie odvolacieho dôvodu v zmysle § 221 ods. 1 písm. f/ OSP.

Predmetnému dôvodu odvolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Ustanovenie § 157 OSP určuje obsahové náležitosti rozhodnutia súdu. Ich správnosť a úplnosť je preto podkladom vykonateľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Štruktúra odôvodnenia rozhodnutia je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.1 Ústavy SR. Ak súd pri odôvodnení rozsudku nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje § 157 ods. 2 OSP, dochádza

nielen k tomu, že rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym spôsobom. Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje účastníkom konania posúdiť, ako súd ich vec vyložil a aplikoval príslušné procesné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodnutí o veci samej. Odôvodnenie rozhodnutia v tomto smere tvorí súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vady zakladajúce zmätočnosť súdneho konania, ktoré zavinil súd svojím procesným postupom v rozpore so zákonom, spravidla vždy účastníkovi konania odnímajú možnosť konať pred súdom, pretože mu bránia v realizácii tých procesných práv, ktoré Občiansky súdny poriadok priznáva na účelne uplatnenie alebo bránenie práva proti druhej strane v spore. Vydanie zmätočného rozhodnutia bez ďalšieho nemá svoje právne opodstatnenie, a preto je vždy nevyhnuté takéto rozhodnutie zrušiť najmä z hľadiska ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým účastníkovi znemožní realizáciu jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní, za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ide teda o taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. O naplnenie tohto odvolacieho dôvodu ide vždy aj vtedy, ak je rozhodnutie súdu nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, čo má za následok jeho nepresvedčivosť. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ako súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 236/06). Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Súd je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská.

Za arbitrárny, resp. nie dostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj vtedy, keď popri jednoznačnom právnom závere dospeje bez akéhokoľvek vysvetlenia či zdôvodnenia aj k protichodnému právnemu záveru. Rovnako treba kvalifikovať aj situáciu, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/05 z 28. februára 2006).

Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vyššie uvedené kritériá kladené na odôvodnenie rozhodnutia nespĺňa. Súd prvého stupňa totiž svoj rozsudok, ktorým žalobu zamietol právne odôvodňoval ustanoveniami § 34, § 35 ods. 1, § 451 ods. 1, 2, § 101, § 107 ods. 1, § 564 a § 657 OZ a ďalej v dôvodoch poukazoval na skutočnosť, že nemal za preukázané, že medzi účastníkmi konania došlo k uzavretiu zmluvy o pôžičke, z ktorej okolnosti odvodzovali žalobcovia svoj nárok. Následne konštatoval, že nemal za preukázané, že u žalovanej došlo k vzniku akéhokoľvek dlhu - záväzku z iného právneho titulu, i keď plnenia zo strany žalobcov prijala a taktiež výška plnenia nebola sporná. Zaoberal sa tým, že ide o premlčaný nárok pokiaľ ide o poskytnutie pôžičky. Následne uvažoval o tom, že ide o plnenie bez právneho dôvodu - bezdôvodné obohatenie sa žalovanej, keďže iný titul pre prijaté plnenie zodpovedajúce výške žalovanej sumy nebolo v konaní preukázané. Navyiac sa tejto právnej problematike viac nevenoval.

Podstata zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka) spočíva v tom, že toho, kto poruší povinnosť neobohacovať sa na úkor iného stíha nepriaznivý právny následok v podobe sankcie spočívajúcej v povinnosti bezdôvodné obohatenie vydať. Vzniku zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie je vždy potrebné splnenie všetkých predpokladov a to získanie bezdôvodného obohatenia jedným subjektom, protiprávnosť získania bezdôvodného obohatenia, majetková ujma iného subjektu a príčinná súvislosť medzi protiprávnym získaním bezdôvodného obohatenia jedným subjektom a majetkovou ujmovou druhého subjektu. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané. Aktívna legitímácia pri uplatnení právomoci zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie vyplýva z ust. § 456 Obč. zákonníka. Toto ustanovenie určuje subjekt, ktorý je v rámci právneho vzťahu zo zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie postihnutým, a preto oprávneným veriteľom je ten, v koho majetkovej sfére došlo k strate majetkových hodnôt, ktoré možno vyjadriť v peniazoch. Účelom právnej úpravy bezdôvodného obohatenia je predovšetkým zabrániť vzniku získania majetkovej výhody jedného na úkor iného subjektu. Tomu, na úkor koho sa

získalo bezdôvodné obohatenie, musí ten, kto bezdôvodné obohatenie získa, vydať všetko, čím sa obohatil. Občiansky zákonník rozoznáva 5 foriem bezdôvodného obohatenia:

1/ bezdôvodné obohatenie získané plnením bez právneho dôvodu, t.j. plnenie, kde právny dôvod od samého začiatku neexistoval. To znamená, že sa plnilo, hoci chýbala právna skutočnosť, najmä zmluva, na základe ktorej sa spravidla plní. Nedostatok právneho dôvodu musela existovať už od začiatku. Predovšetkým ide o prípady, keď ten, kto bez právneho dôvodu plnil, právny dôvod predpokladal, takže plnil neexistujúci dlh. Takýto prípad môže nastať vtedy, keď sa účastníci napríklad domnievajú, že uzavreli zmluvu, hoci ju neuzavreli alebo niekto plnil omylom niekomu inému, s ktorým nebol v zmluvnom vzťahu. V takomto prípade však treba skúmať, či nedošlo ku konkludentnému uzatvoreniu zmluvy a druhý účastník plnenie akceptoval a poskytol protiplnenie. Takýto postup je možný len vtedy, keď zmluvu možno uzavrieť v akejkoľvek forme.

2/ Bezdôvodné obohatenie získané plnením z neplatného právneho úkonu, spravidla je to z neplatnej zmluvy. Keď je zmluva neplatná, treba posudzovať jednak podľa všeobecných ustanovení o zmluvách (§ 43 a nasl.), jednak podľa ustanovení upravujúcich ten typ zmluvy, o ktorý v danom prípade ide. V prípade atypickej zmluvy musia byť splnené podmienky ustanovené v § 51.

3/ Bezdôvodné obohatenie získané plnením z právneho dôvodu, ktorý tu síce spočiatku existoval a potom dodatočne odpadol. Takýto prípad môže nastať napr. splnením rozvázovacej podmienky (§ 36 ods. 2), odstúpením od zmluvy (§ 48) alebo zrušením zmluvy.

4/ Bezdôvodné obohatenie získané z nestatočných zdrojov. Sem je potrebné zahrnúť prípady, keď bol majetkový prospech získaný trestnou činnosťou, ale aj majetkový prospech získaný v rozpore s dobrými mravmi. Platí, že každý trestný čin je konaním proti dobrým mravom, čo však neplatí opačne, nie každé konanie proti dobrým mravom je aj trestným činom. Za zdroj, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 OZ) a ktorý možno považovať za nestatočný zdroj, je len taký zdroj, ktorý konkrétna právna úprava neprobuje. Pri hodnotení nedostatočnosti zdroja sa uplatňuje domnienka statočnosti majetkového zdroja, a preto nestatočnosť zdroja musí preukazovať ten, kto sa domáha vydania bezdôvodného obohatenia.

5/ Bezdôvodné obohatenie získané plnením za niekoho, kto podľa práva mal plniť sám.

Vzhľadom na vyššie uvedené ide o protichodné konštatovanie súdom prvého stupňa. Samozrejme súd nie je viazaný právnu kvalifikáciu žalovaného nároku, ale musí zaujať jednoznačný záver o tom, ako právne posudzuje daný právny vzťah. Z prejednávanej veci nie je možné o vyvodit' jednoznačný záver o právnej kvalifikácii požadovaného nároku. Keď súd popri jednoznačnom právnom závere dospeje bez akéhokoľvek vysvetlenia či zdôvodnenia aj k protichodnému právnomu záveru, túto situáciu je rovnako treba kvalifikovať tak, ako keby všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodnil zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy.

Hoci žalobcovia argumentovali už v priebehu celého konania pred súdom prvého stupňa, že ide o poskytnutie pôžičky a nejde o vyplatenie preddavku zo zisku, prvostupňový súd prvého stupňa sa k tomu dostatočne nevyjadril a tak úplná absencia reakcie súdu prvého stupňa na zásadné otázky predkladané žalobcami je najväčším nedostatkom preskúmaného rozsudku. Taktiež sa súd podrobnejšie, (i napriek vznesenej námietke premlčania), nezaoberal navrhovaným petítom o určenie splatnosti dlhu. Tieto významné argumenty žalobcov bolo potrebné podložiť výsledkami vykonávaného dokazovania vo veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn 12C/49/2010. I keď, ako už bolo vyššie uvedené, súd nie je povinný reagovať na akýkoľvek argument účastníkov konania, musí mu však dať odpoveď na podstatné otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Keďže v danom prípade išlo práve o takéto závažné argumenty žalobcov, súd prvého stupňa bol povinný vyporiadať sa s nimi racionálne a logickým spôsobom, čo sa však nestalo. Takýto prístup sa preto javí nielen ako neprípustne zjednodušujúci, ale najmä ako nezodpovedný príslušným ustanoveniam o súdnej ochrane, kam patrí aj zákonná požiadavka na náležitosti odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Odvolaciemu súdu tak nezostávalo nič iné ako uzavrieť, že nedostatok odôvodnenia rozsudku v otázke väd konania namietaných žalobcami má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené v ust. § 157 ods. 2 OSP na riadne odôvodnenie rozsudku, ktoré je podstatnou náležitosťou každého súdneho rozhodnutia, v dôsledku čoho je rozsudok prvostupňového súdu nepreskúmateľný. Zo strany prvostupňového súdu sa tak jedná o závažné procesné pochybenie, v dôsledku ktorého došlo k porušeniu práva žalobcov na spravodlivý proces a zároveň k odňatiu ich možnosti konať pred súdom.

Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí odvolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože

rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP). V ďalšom konaní súd prvého stupňa po prejednaní veci, za súčasného vypořádania sa so všetkými žalobcami uplatnenými námietkami, opätovne rozhodne, pričom svoje rozhodnutie i náležitým a zákonu zodpovedajúcim spôsobom odôvodní. Zároveň rozhodne i o náhrade trov celého konania, vrátane trov konania odvolacieho (§ 224 ods. 3 OSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.